

Sygn.akt III AUa 535/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Sławomir Bagiński

Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 listopada 2020 r. w B.

sprawy z odwołania S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji wnioskodawcy S. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 czerwca 2020 r. sygn. akt IV U 611/19

I. oddala apelację;

II. zasądza od S. M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

Sławomir Bagiński A. D. E. Z.

Sygn. akt III AUa 535/20

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 8 lutego 2019 roku, odmówił S. M. prawa do emerytury pomostowej, gdyż wnioskodawca nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł S. M., wskazując, iż w latach 1980-1984 pracował na stanowisku elektromechanika samochodowego (obsługa akumulatorowni) w Spółdzielni (...) w L.. W latach 1984-2000 pracował w Okręgowej Dyrekcji (...) w O. ((...) S.A. Oddział w O.) na stanowisku elektromechanik – elektryk samochodowy oraz następnie jako kierownik warsztatu samochodowego (choć dalej wykonywał obowiązki elektromechanika). W

zakresie pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 roku skarżący wskazał, iż w okresie od 1 grudnia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku pracował jako pomocnik operatora pojazdu do wywozu nieczystości płynnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 25 czerwca 2020 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że S. M., urodzony (...), złożył wniosek do ZUS o emeryturę pomostową w dniu 11 stycznia 2019 roku. Organ rentowy zaskarżoną w sprawie decyzją odmówił mu prawa do tego świadczenia. Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku organ przyjął za udowodnione 8 miesięcy i 9 dni okresów nieskładkowych oraz 29 lat, 1 miesiąca i 3 dni składkowych – łącznie staż wyniósł 29 lat, 9 miesięcy i 12 dni. Organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy emerytury pomostowej, bowiem do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie zostały zaliczone okresy pracy: od 21 kwietnia 1982 roku do 18 października, 1982 – ponieważ pracodawca w świadectwie pracy nie wskazał zarządzenia resortowego, w którym zostało wymienione stanowisko pracy skarżącego; od 19 października 1983 roku do 21 września 1984 roku oraz 24 września 1984 roku do 31 maja 2000 roku, – ponieważ pod wskazanymi przez pracodawcę punktami zarządzenia nie zostały wymienione zajmowane przez skarżącego stanowiska pracy: kierownik warsztatu oraz elektryk samochodowy; od 1 grudnia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku, ponieważ pracodawca nie zgłosił skarżącego, jako pracownika zatrudnionego w warunkach szczególnych.

Zgodnie ze świadectwem pracy wystawionym przez Spółdzielnię (...) z siedzibą w L., S. M. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 21 października 1980 roku do 21 września 1984 roku na stanowisku elektromechanika samochodowego (obsługa akumulatorowni) i wykonywał pracę w szczególnych warunkach zgodnie z rozporządzeniem RM z dnia 7 lutego 1983 roku, Wykaz A, Dział XIV, poz. 13. Ze świadectwa pracy wystawionego przez (...) S.A. Oddział w O. wynikało, że S. M., w okresie od 24 września 1984 roku do 31 maja 2000 roku, jako pracownik stały, w pełnym wymiarze czasu pracy, świadczył pracę na stanowisku elektryka samochodowego (24 września 1984 – 14 czerwca 1989), kierownika warsztatu samochodowego (15 czerwca 1989 – 31 maja 2000) i w okresie od 24 września 1984 roku do 31 maja 2000 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (rozporządzenie RM z dnia 7 lutego 1983 roku, wykaz A, dział XIV, poz. 24, pkt 2 oraz wykazie A, dziale XIV, poz. 25 pkt 3).

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu BHP na okoliczność, czy w spornych okresach wykonywania pracy przez odwołującego wykonywał on pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze na podstawie całokształtu dowodów zgromadzonych w sprawie przed Sądem Okręgowym, w aktach ZUS, zeznań świadków oraz wyjaśnień odwołującego.

W ocenie biegłego z zakresu BHP w spornych okresach odwołujący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca elektromontera w akumulatorowni w szczególnych warunkach charakteryzuje się świadczeniem w pełnym wymiarze czasu pracy czynności polegających na opróżnianiu, czyszczeniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Odwołujący natomiast wykonywał także inne czynności, takie jak bieżąca konserwacja pojazdów mechanicznych w zakresie instalacji elektrycznej, naprawa instalacji elektrycznych i inne. Nie sposób także uznać, w ocenie biegłego, iż naprawy samochodów odbywały się tylko w kanałach remontowych, bowiem wykonywane tam były jedynie niektóre czynności. Biegły stwierdził, że w ramach świadczonej pracy w spornym okresie skarżący wykonywał jedynie niektóre czynności, które można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, jednak w żaden sposób nie można przyjąć, iż praca była świadczona w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rozważając powyższe ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 4 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, w których określono warunki niezbędne do uzyskania prawa do emerytury pomostowej. Wskazał, że wykaz prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze określają załączniki nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które

mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku (art. 3 ust 1.). Natomiast prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się (art. 3 ust. 3 ustawy).

Sąd I instancji wskazał, że istotą sporu w niniejszym postępowaniu było ustalenie, czy w spornych okresach zatrudnienia skarżący świadczył pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze. S. M. twierdził, iż w spornych okresach wykonywał prace o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach, zaś nazwy zawodów wpisane do świadectw pracy wynikają jedynie z zaniedbania pracodawcy, bowiem skarżący wykonywał inne, określone we właściwych rozporządzeniach czynności mające charakter pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw prawnych do zmiany zaskarżonej decyzji. Wnioskodawca bowiem - wbrew jego stanowisku - nie spełnia wymogów do uzyskania prawa do emerytury pomostowej, które muszą być spełnione łącznie i nie jest wystarczającym spełnienie tylko niektórych z nich (art. 4 i art. 49 ww. ustawy). Mając na uwadze przedstawione zeznania świadków dotyczące charakteru pracy wnioskodawcy w (...) (J. B., K. B., T. G., L. J., K. M., J. S. (1)), którym Sąd Okręgowy dał wiarę w tym zakresie, w jakim korespondowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym - potwierdzających charakter niektórych, wykonywanych przez ubezpieczonego czynności, Sąd Okręgowy postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego z zakresu BHP, który ostatecznie mógłby ocenić dysponując wiedzą specjalistyczną, czy wykonywane przez wnioskodawcę czynności spełniały wymogi zawarte w załącznikach do ustawy pomostowej.

Biegły w swojej opinii, po analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym akt ZUS, zeznań świadków oraz wyjaśnień wnioskodawcy jednoznacznie wskazał, iż odwołujący S. M. w spornych okresach od 21 października 1980 roku do 21 września 1984 roku oraz od 24 września 1984 roku do 31 maja 2000 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Sąd Okręgowy przyjął powyższą opinię biegłego za miarodajny dowód w sprawie. Opinia ta jest – w przekonaniu Sądu- rzeczowa i logiczna, a jej wnioski obejmują w sposób całościowy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Tworzą spójną oraz logiczną całość, dającą pełny obraz charakteru pracy wnioskodawcy, co miało istotne i zasadnicze znaczenie w kontekście jego twierdzeń dotyczących pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Biegły podkreślił, że choć wnioskodawca niewątpliwie wykonywał pewne czynności, mające charakter prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, to ponad wszelką wątpliwość nie wykonywał ich w pełnym wymiarze czasu pracy, co jest niezbędnym wymogiem do zaliczenia takiego okresu pracy do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd pierwszej instancji odwołując się do orzecznictwa podkreślił, że Sąd dokonuje oceny opinii biegłego na podstawie kryteriów zgodności z zasadami logiki, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia skuteczności wyrażonych w niej wniosków, bez wkraczania w sferę wiedzy specjalistycznej. Opinia biegłego powinna być także wyczerpująca, a zatem odnosić się do wszystkich kwestii zawartych w tezie dowodowej postanowienia sądu, zawierać uzasadnienie sformułowane w sposób przystępny i zrozumiały także dla osób nieposiadających wiadomości specjalnych.

W ocenie Sądu, opinia wydana w sprawie przez biegłego z zakresu BHP J. D. spełnia powyższe kryteria. W konsekwencji odwołujący nie spełnił koniecznych przesłanek zawartych w ustawie pomostowej do przyznania prawa do emerytury pomostowej, co skutkowało uznaniem, że decyzja organu rentowego, jako zgodna z prawem winna się ostać.

Z powyższych powodów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył S. M.. Zaskarżając wyrok w całości, zarzucił:

I. Naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę materiału dowodowego - zeznań świadków J. B., K. B., T. G., L. J., K. M. oraz J. S. (1) w takim zakresie, w jakim Sąd nie dał wiary okolicznościom przez nich podawanym, a dotyczącym zakresu prac wykonywanych przez ubezpieczonego, czasu wykonywania tych zadań, w szczególności konserwacji akumulatorów i pracy w kanałach warsztatowych;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie zeznań ubezpieczonego w takim zakresie, w jakim opisał on zakres czynności wykonywanych u każdego pracodawcy, charakter zadań, tj. prac należących do prac o szczególnym charakterze;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie zastrzeżeń ubezpieczonego do opinii biegłego J. D.;

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i przyznanie wiarygodności i mocy dowodowej opinii biegłego J. D. z zakresu BHP i uznanie, że opinia ta jest logiczna i nie stoi w sprzeczności z pozostałą częścią materiału dowodowego zebranego w sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do nieuzasadnionej odmowy przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej;

-art. 278 § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie w niniejszej sprawie, powołanie biegłego i pozostawienie biegłemu rozstrzygnięcia w zakresie oceny faktycznego wykonywania przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy to do sądu należy ocena prawna spełnienia przesłanek wymaganych ustawą dla uzyskania uprawnienia do emerytury pomostowej, a nadto to sąd winien ustalić stan faktyczny a nie biegły;

- art. 245 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez uznanie, że świadectwo pracy, w którym ujęto stanowisko pracy pracownika, odzwierciedla rzeczywisty zakres obowiązków ubezpieczonego, nadto że jedynie w oparciu o zapis zawarte w świadectwach pracy ubezpieczonego można ustalić czy praca przez niego wykonywana miała charakter pracy w warunkach szczególnych podczas gdy świadectwo pracy stanowi jedynie dokument prywatny, w sytuacji rozbieżności między świadectwem pracy a rzeczywistym zakresem zadań i stanowiskiem ubezpieczonego, stan faktyczny sprawy winno się ustalać na podstawie innych możliwych środków dowodowych;

II. Sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegająca na:

- uznaniu, że ubezpieczony nie świadczył pracy w warunkach szczególnych i nie przysługuje mu świadczenie - emerytura pomostowa, podczas gdy wszystkie świadectwa pracy ubezpieczonego, a nadto świadectwa wykonywania prac szczególnych NP-5-112-436/00 i NP-5-112-437/00, a także dokumenty określające zakres prac ubezpieczonego jednoznacznie wskazują, że świadczył pracę w warunkach szczególnych;

-uznaniu, że ubezpieczony wykonywał jedynie pojedyncze czynności, które mógłby mieć charakter prac szczególnych, podczas gdy wszystkie świadectwa pracy ubezpieczonego, a nadto świadectwa wykonywania prac szczególnych NP-5-112- 436/00 i NP-5-112-437/00, a także dokumenty określające zakres prac ubezpieczonego jednoznacznie wskazują, że świadczył pracę w warunkach szczególnych, a uchybienia te w konsekwencji spowodowały naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez ich niezastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy i tym samym oddalenie odwołania ubezpieczonego w zakresie przyznania mu uprawnień emerytalnych - emerytury pomostowej, a także niezastosowanie przepisów szczególnych określających zakres prac w warunkach szczególnych, tj. zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7.07.1987 r., rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r., załącznika nr 1 poz. 38 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia i oraz zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego oraz przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi I instancji lub uchylenie wyroku oraz decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy organowi sprawy do ponownego rozpoznania,

- o zasądzenie od organu emerytalno-rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed Sądem II instancji według norm przepisanych albo spisu kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Przedmiotem sporu w sprawie było prawo S. M. do emerytury pomostowej, przy czym organ rentowy kwestionował spełnienie przesłanki wykazania okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat, a także wykonywanie takich prac w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych po 31 grudnia 2008 r.

Wnioskodawca twierdził, że okres pracy w Spółdzielni (...) w L. od 21.10.1980 r. do 21.09.1984 r. na stanowisku elektromechanika samochodowego (w tym okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od 21.04.1982 r. do 12.10.1983 r.), a także okres pracy w (...) SA Oddział w O. od 24.09.1984 r. do 31 maja 2000 r. na stanowisku elektryka samochodowego i kierownika warsztatu samochodowego są okresami pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ponadto wskazał, że od 1 do 31 grudnia 2018 r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Firmie (...) – Usługowej J. S. (2) jako pomocnik operatora pojazdu do wywozu nieczystości płynnych i ten okres jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Tym samym spełnił przesłankę wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat.

Należy zwrócić uwagę, że wskazywane przez odwołującego się okresy pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach na stanowiskach elektromechanika samochodowego, elektryka samochodowego czy kierownika warsztatu samochodowego mogły być, co do zasady, kwalifikowane jako praca w szczególnych warunkach w rozumieniu Rozporządzenia z 07.02.1983 r. Nie są to natomiast okresy pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż nie są wymienione jako takie w załączniku nr. 1 i 2 do ustawy. Oznacza to, że prawo wnioskodawcy do emerytury może być oceniane wyłącznie na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, a nie na podstawie art. 49 tej ustawy. W świetle art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje osobie, która po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, jednakże w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany, tj. 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 czy wymieniony w załączniku nr. 1 lub nr. 2 Okresy pracy wnioskodawcy przed 1 stycznia 2008 r. (wejście w życie ustawy o emeryturach pomostowych) nawet jeżeli byłyby okresami pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu dotychczasowych przepisów (Rozporządzenia z 07.02.1983 r.) to nie są okresami takiej pracy w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych gdyż nie są wymienione w załączniku nr. 1 i 2 do ustawy (por. wyrok SN z 25.10.2016 r. II UK 373/15, z 13.03.2012 r. II UK 164/11, z 22.07.2013 r. III UK 106/12). Sąd I instancji nie naruszył zatem przepisu art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, a skarżący nie spełnia warunków określonych tym przepisem. Uprawnienie wnioskodawcy do emerytury pomostowej musi być zatem rozpoznane wyłącznie na podstawie art. 4 ustawy. Zgodnie natomiast z cytowanym przepisem prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w stanie faktycznym sprawy brak było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji w związku z niespełnieniem wszystkich przesłanek określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż odwołujący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, opierając swoje wnioskowanie w znaczącym stopniu na opinii biegłego z zakresu BHP. Nadto Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z zeznań świadków celem ustalenia jakie prace i czynności wykonywał wnioskodawca w spornych okresach pracy w Spółdzielni (...) oraz PKN (...). Zgromadził też akta osobowe obejmujące zatrudnienie u wymienionych pracodawców (k. 22 i 27).

Na podstawie zebranych dowodów Sąd I instancji przyjął, że wnioskodawca niewątpliwie wykonywał pewne czynności mające charakter prac w szczególnych warunkach, jednak nie wykonywał ich w pełnym wymiarze czasu pracy, co stanowi wymóg niezbędny dla zaliczenia takiego okresu pracy do stażu pracy w warunkach szczególnych, co wynika wprost z § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7.20.1983 r.

Przedmiotem sporu co do charakteru pracy były tu okresy zatrudnienia wnioskodawcy:

1. Od 21 października 1980 r. do 21 września 1984 r. w Spółdzielni (...) w L.
2. Od 24 września 1984 r. do 31 maja 2000 r. w (...) S.A. oddział w O.
3. Od 1 grudnia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. z tytułu pracy w Firmie (...) - usługowej J. S. (2) w O..

W szczególności istotny dla rozstrzygnięcia sprawy jest okres wymieniony w punkcie drugim. Bezspornym jest to, że wnioskodawca od 15 czerwca 1989 r. końca maja 2000 r., więc przez okres ponad 10 lat, pracował jako kierownik warsztatu samochodowego.

Do zakresu obowiązków kierownika warsztatu samochodowego wchodził między innymi nadzór i odpowiedzialność za prawidłowe prowadzenie dokumentacji warsztatowej i technicznej zgodnie z aktualnie obowiązującym obiegiem dokumentacji i przepisami w tym zakresie, nadzór nad prawidłowością rozliczeń robocizny i płac pracowników warsztatu oraz ustalanie dla nich premii w określonych terminach, wnioskowanie kar, wyróżnień, przyjmowania i zwalniania pracowników warsztatowych oraz ustalania ich urlopów, szkolenie pracowników wstępnie w zakresie obowiązujących przepisów bhp i p.poż. i inne. – akta osobowe k. 27. Odwołujący nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy i stale, pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1998.8.43). Skarżący mógł wykonywać pojedyncze czynności charakterystyczne dla takich prac, jednakże nie wypełniało to całości zadań wykonywanych w ich ramach. Świadkowie zgodnie wskazali (zeznania J. B. k.55, L. J. k. 56, J. S. (1) k. 56), że odwołujący naprawiał akumulatory poprzez ich opróżnianie, oczyszczanie czy też dokonywał napraw w kanale pod samochodem, co mieściłoby się w ramach prac w szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Jednocześnie jednak, jak wskazują zeznania świadków, odwołujący dokonywał też innych czynności, takich jak naprawa instalacji elektrycznych w pojazdach czy

zadania mechanika. Od 15 czerwca 1989 r. pełnił funkcję kierownika warsztatu. W ramach warsztatu, jak wskazują powołane wcześniej zeznania świadków, funkcjonowały działy obróbki (tokarnia), wytarczarka bębnowa, malarnia, dział elektryczny, spawalnia, miejsce naprawy pomp wtryskowych, warsztat główny (k. 55-56). Wnioskodawca był kierownikiem całego warsztatu (zeznania k. 55-56, stanowisko wnioskodawcy k. 57 v).

Zgodnie z brzmieniem załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., wykaz A, Dział XIV, poz. 24 pracą w szczególnych warunkach jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Prawidłowo Sąd I instancji ustalił, że wykonywane przez wnioskodawcę czynności nie spełniały wskazanych w rozporządzeniu kryteriów, w szczególności praca w szczególnych warunkach nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na co wyraźnie też wskazywały konkluzje przedstawione w opinii biegłego. Do uznania, że dana praca wykonywana jest w szczególnych warunkach, niezbędne jest jej rzeczywiste wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, obok czynności o innym charakterze, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadcząc pracę w okresie od 24 września 1984 r. do 31 maja 2000 r. (a w szczególności: po 15 czerwca 1989 r.) wnioskodawca wykonywał niektóre czynności mające charakter pracy w szczególnych warunkach, jak praca w kanałach remontowych czy dokonywanie czynności polegających na opróżnianiu i czyszczeniu akumulatorów, jednakże obok tego wykonywał czynności kierownika warsztatu nadzorując pracę od 15 osób – do 24 osób), elektryka, mechanika, które wykraczały poza charakter czynności określonych w załączniku do rozporządzenia. Mając na uwadze brzmienie art. 4 pkt. 2 ustawy o emeryturach pomostowych oraz konieczność spełnienia łącznie przesłanek określonych w tym przepisie oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy należy zgodzić się z oceną Sądu Okręgowego, że brak jest podstaw prawnych do przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, w związku z niespełnieniem przez niego wymogów do jego uzyskania.

Wyłączenie z wnioskowanych przez skarżącego okresów pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w PKN (...) na stanowisku kierownika warsztatu samochodowego (od 15 czerwca 1989 r. do 31 maja 2000 r.) powoduje, że S. M. nie legitymuje się łącznym okresem pracy w szczególnych warunkach wynoszącym 15 lat. Uznanie za taką pracę pozostałych wskazanych okresów, tj. od 21.10.1980 r. do 21.09.1984 r. (Spółdzielnia (...)) oraz początkowego zatrudnienia w PKN (...) od 24.09.1984 r. do 15.06.1989 r. (objęcie stanowiska kierownika warsztatu samochodowego) łącznie z okresem pracy w grudniu 2018 r. W Firmie (...) – Usługowej J. S. (2) nie spowoduje, że skarżący będzie legitymował się wymaganym 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zauważa, że zebrany w sprawie w postępowaniu przed Sądem I instancji materiał dowodowy jest wystarczający do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Sąd Okręgowy dysponował zeznaniami świadków na okoliczność czynności wykazywanych przez odwołującego w spornych okresach, aktami osobowymi, z których wynikały stanowiska i zakresy czynności odwołującego oraz dowodem z opinii biegłego z zakresu BHP. W świetle oceny tych dowodów dokonanej przez Sąd Apelacyjny nie może skutecznie zarzucić Sądowi I instancji naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę materiału dowodowego. Wprawdzie Sąd Okręgowy bardzo ogólnie stwierdził w jakim zakresie dał wiarę zeznaniom świadków wskazując, iż dotyczy to zakresu w jakim korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym jednakże bez określenia jakiego pozostałego materiału dowodowego dotyczy, to ostateczny wniosek w postaci ustalenia braku 15 lat pracy w szczególnych warunkach jest prawidłowy.

Zgodzić się należy za skarżącym, że to do sądu a nie do biegłego należy ocena pracy w szczególnych warunkach. Rzeczą biegłego w rozpoznawanej sprawie mogło być jedynie ustalenie czy wskazywane przez wnioskodawcę, a także świadków czynności w ramach obowiązków pracowniczych odpowiadają czynnościom kwalifikowanym jako praca w

szczególnych warunkach. Analiza opinii wskazuje, że biegły wskazał kiedy praca elektromontera w akumulatorni jest kwalifikowana jako wykonywana w szczególnych warunkach. Taką pracę biegły odnosi do czynności wykonywanych w akumulatorowniach polecających na opróżnianiu, czyszczeniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowiowych. Natomiast praca elektromontera jako wykonywał odwołujący przed objęciem stanowiska kierownika warsztatu samochodowego dotyczyła bieżących czy okresowych napraw instalacji elektrycznej w sprzęcie, maszynach czy pojazdach mechanicznych. Do obowiązków wnioskodawcy jako elektromechanika należał nadzór i konserwacja urządzeń elektrycznych, w tym także prace związane z ładowaniem akumulatorów, jednakże nie były to prace wykonywane stale i pełnym wymiarze czasu pracy. Nie można też przyjąć, że naprawy pojazdów samochodowych przez elektromontera odbywały się wyłącznie w kanałach remontowych. Biegły wyjaśnił, że elektromonter w kanale mógł zdemontować uszkodzoną część, ale dalsza naprawa odbywała się w warsztacie i poza kanałem remontowym. W rezultacie nie można przyjąć, że wnioskodawca stale pracował w kanałach remontowych i z tego powodu pracę należy uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach.

Reasumując Sąd I instancji zasadnie podzielił wnioski biegłego z zakres BHP co do tego, że wnioskodawca chociaż wykonywał niektóre czynności stanowiące prace w szczególnych warunkach, to jednakże nie były one wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy. Końcowo zauważyć należy, że skoro wnioskodawca nie wykazał 15 lat pracy w szczególnych warunkach to zbędnym była ocena jego pracy po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. okresu od 1 grudnia do 31 grudnia 2018 r. jako wykonywał w szczególnej warunkach w rozumieniu tej ustawy.

S. M. nie spełnia przesłanek określonych art. 4 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych, gdyż nie wykazał okresu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat. Z tego względu emerytura pomostowa nie przysługuje.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

Sławomir Bagiński
Alicja Sołowińska
Dorota Elżbieta Zarzecka